

Динаміка змін релігійної мережі й удосконалення державно-конфесійних відносин на Житомирщині

Протягом останніх років темпи розвитку релігійної мережі на Житомирщині стабілізувалися (2002 р. – 47 зареєстрованих громад, 2003 р. – 35, 2004 р. – 45), що відображає загальноукраїнські тенденції. Можна констатувати, що мережа католицьких та православних церков фактично оформилась. Подальше зростання православних і католицьких організацій відбуватиметься за рахунок постання монастирів, місій, духовних навчальних закладів. Активно заявляє про себе в релігійному житті регіону протестантський сектор. Новий імпульс отримали п'ятидесятницькі церкви області за рахунок реєстрації Українського центру об'єднання церков ХВС „Вефіль” у м. Новоград-Волинську. Загалом відтепер релігійна мережа Житомирщини зростає переважно за рахунок протестантських громад.

Складною є проблема кадрового забезпечення, зокрема священослужителями, релігійних організацій. Кадрів не вистачає всім церквам. Так, на 561 громаду УПЦ припадає лише 392 священослужителів, відповідно на 181 громаду УПЦ КП – 138. Найвні священники в парафіях РКЦ тільки наполовину задовольняють потребу в них. Так, на 116 громад припадає 65 священнослужителів. Кадрова проблема протестантських конфесій вирішується шляхом підготовки пастирів у Коростенських біблійних коледжах ХВС та ЄХБ. Передбачається, що Український центр об'єднаної церкви ХВС „Вефіль” м. Новоград-Волинського теж буде готувати пасторів. В обласному об'єднанні ЄХБ кадри готуються у біблійних закладах Києва, Коростеня. Проте скорочення спонсорської допомоги, яка спрямовується на Південно-Східну Азію, ставить під загрозу функціонування навчальних закладів (Коростенський біблійний коледж, Житомирський теологічний інститут при об'єднанні „Відкрита Біблія”).

Зняти проблему забезпечення кадрів для УПЦ КП мала б Житомирська духовна семінарія, але рівень підготовки та склад слухачів (більшість з них - з західного регіону) не дає змоги закріпитися священникам на парафіях. Багато з них після закінчення навчання і висвячення повертаються додому. Протягом 2005 року 50 священників змінили місце своєї служби, але не за рахунок міжконфесійних переходів. Відрадно, що відбувається процес омолодження складу духовенства, питома вага священників похилого віку становить в області приблизно 30%, хоча плінність кадрів висока.

УПЦ (МП) на Житомирщині не має своїх навчальних закладів, крім єпархіальних курсів при Овруцько-Коростенській єпархії. В середньому один священник УПЦ обслуговує 2-3 парафії. Досить високою залишається плінність кадрів. Так, у Житомирській єпархії тільки 38 священників перебувають на одному місці служіння більше 10 років.

Питома вага іноземних ксьондзів Римо-Католицької церкви залишається високою: 31 із 65. Кадри для РКЦ готуються в Україні (м.Ворзель Київської області) і в Польщі. Своєрідним центром формування майбутніх семінаристів є францисканський монастир Житомира і смт. Баранівки, монастир Кармелітів Босих Бердичева.

На сьогодні в області віруючим повернуто понад 320 колишніх культових, адміністративних, житлових та інших споруд, що використовувалися не за призначенням. Проте в області ще залишилися конфлікти об'єкти колишньої церковної власності.

Особливо активно з питань реституції діють громади Римо-Католицької церкви, які збирають підписи, проводять богослужіння біля означених об'єктів бажаного повернення. Єдиним аргументом держави у відмові задовольнити прохання віруючих є відсутність коштів для переміщення закладів, що знаходяться в колишніх культових спорудах. Це викликає роздратування у віруючих, ускладнює діалог з ними.

Внаслідок переходу частини віруючих УПЦ (МП) міста Малина в 2002р. під духовну юрисдикцію Російської Істинно-Православної церкви (РІПЦ) у середовищі прихожан стався розкол, в результаті якого на одне приміщення Св. Покровської церкви претендують дві громади віруючих. На сьогодні майнові претензії віруючих перебувають на розгляді у судових інстанціях, що вселяє надію на вирішення даної проблеми у правовому полі України. До міжконфесійного конфлікту фактично причетний Посол США Дж. Гербст, який будучи вірним РІПЦ неодноразово відвідував Малин і висловлював побажання владнати конфлікт.

До облдержадміністрації звернувся єпископ Німецької Лютеранської церкви з проханням повернути колишнє майно німецьких лютеран у Житомирі, яке задовольнити не представляється можливим, оскільки частина приміщень вже знесені, інша частина передана церкві ЄХБ, яка фактично розбудувала цілий

* Викладач Житомирського педуніверситету, головний спеціаліст правління по зв'язках з громадськістю житомирської ОДА.

церковний комплекс. Характерно, що місцева малочисельна лютеранська громада має змогу безкоштовно користуватися бувшою кірхою. Будь-яких конфліктів між громадами ЄХБ і УЛЦ немає.

Архієпископ Ізяслав висунув претензії на колишнє приміщення Волинської духовної семінарії, від якої на сьогоднішній день залишилися лише окремі фрагменти. Навіть попередній розгляд свідчить про їх необґрунтованість.

Гостроту забезпечення релігійних громад культовими приміщеннями сподівалися за рахунок будівництва нових, яких почалося в кінці 90-х років. Але багато з них – це недобудовані об'єкти, які не можуть бути здані в експлуатацію із-за відсутності коштів. Це породжує чисельні звернення до органів виконавчої влади з проханням надати фінансову допомогу для завершенні будівництва, служить підставою звинувачень органів влади у небажанні допомогти релігійним громадам.

Такі складні об'єктивні обставини життя церков впливають на перебіг подій в релігійному середовищі. Не вирішений міжправославний конфлікт. І немає підстав для оптимістичних надій щодо його мінімізації. Так, УПЦ (МП) продовжує дискредитувати інші конфесії, демонструючи відкрито зневажливе ставлення до них. Така позиція УПЦ знаходить своє вираження у численних статтях газети Житомирської єпархії УПЦ „Православна Житомирщина”. На зустрічі голови облдержадміністрації з керівниками релігійних спільнот області вкотре висловлена позиція нетерпимості до представників інших конфесій з боку цієї церкви, яка не оминає нагоди пройтися по ”сектантах” та „розкольників”, що, на її думку, проводять духовну експансію в Україні. Нетерпимість УПЦ МП проявляється у всьому, сліпо копіюючи позицію православ'я в Росії.

Помітною фігурою міжконфесійних конфліктів є архієпископ УПЦ (МП) Віссаріон (Овруцько-Коростенська єпархія), який активізує свою діяльність проти інших православних, протестантів. Авторитарний стиль роботи архієпископа провокує міжконфесійне протистояння у північних районах області. Він неодноразово звертався до правоохоронних органів з проханням нейтралізувати дії віруючих різних церков, зокрема церкви „Заповіт Ісуса Христа” ХВС, які начебто розповсюджували літературу поблизу кафедрального собору. І хоча, за висновками правоохоронців, звернення духовенства виявились безпідставними, православний владика не призупиняє розпалювання міжконфесійної ворожнечі. На такі його дії до облдержадміністрації надходять скарги від керівників протестантських церков. Спроби зберегти міжконфесійний мир робить голова обласного об'єднання ХВС єпископ Камінський М.М., який зайняв позицію нейтралітету. Але агресивність православних, активізація діяльності громадського православного об'єднання „Діалог” щодо харизматів в північних районах Житомирщини, а відповідно й непримиренна позиція харизматичної церкви „Нове покоління” (с.м. Олевськ), християнської церкви Повного Євангелія „Затвердження Істини” (м. Овруч), церкви ХВС „Заповіт Ісуса Христа”(Житомир) загострює міжконфесійну ситуацію.

Зберігається протистояння у м. Малин (РПЦ і УПЦ) щодо спірного питання володіння культовою спорудою, і знову і центрі конфлікту - архієпископ Віссаріон із своєю безкомпромісністю в церковній політиці і міжконфесійних взаєминах. Справа міжцерковного протистояння розглядається сьогодні у суді, будучи переведеною у правове поле.

Церква в особі єпископа УПЦ (МП) Житомирського і Новоград-Волинського Гурія заявила про недоцільність її участі в діяльності обласної ради релігійних організацій при облдержадміністрації. Це призведе до того, що переважна більшість релігійних організацій області ігнорує намагання влади віднайти порозуміння і збудувати основу для партнерства з церквою. Таким чином, житомирські парафії та єпархія УПЦ (МП) ізолює себе з релігійного простору України, відмовляючись від співпраці з суспільством, державою, іншими церквами.

На відміну від УПЦ (МП), присутність УПЦ КП в релігійному полі області характеризується відносною стабільністю. Різних випадів з боку цієї церкви на адресу інших релігійних організацій не відмічалось. Не зафіксовано жодного переходу парафій УПЦ КП до УПЦ МП. Періодичні претензії правлячого архієрея УПЦ КП архієпископа Ізяслава на культові споруди (архієрейське подвір'я, Хрестовоздвиженська церква) носили швидше характер перманентний, ніж категоричний. Діяльність УПЦ КП на Житомирщині найбільш яскраво репрезентує настоятель житомирського Св. Михайлівського собору, лауреат Огієнківської премії митрофорний протоієрей Богдан Бойко, який є відомою фігурою в краї завдяки своїм реконструкційно-будівельним, освітянським, виховним, благодійницьким, культурним та іншими ініціативам. УПЦ КП прагне активніше включатися до громадського життя регіону. Так, за ініціативи настоятеля кафедрального собору УПЦ КП о. Богдана Бойка було проведено всеукраїнський семінар-практикум з організації роботи духовних недільних шкіл.

Церква має деякі проблеми, і міжцерковного, і внутріцерковного характеру, але прагне конструктивно їх розв'язати за допомогою держави. Найбільш ймовірною зоною міжконфесійного протистояння залишається Брусилівський район, де авторитет УПЦ КП найбільш помітний. Благодійний та настоятель

Брусилівської парафії УПЦ КП особисто знайомий з відомим українцем, огієнкознавцем, професором КНУ ім.Т.Г.Шевченка Анатолієм Погрібним. Брусилівщина є батьківщиною Івана Огієнка і прихильника УПЦ КП колишнього Київського міського голови О.Омельченка, за сприянням якого в районі будувалися храми цієї конфесії. Це єдиний район області, де священники УПЦ КП здійснюють соціальні програми, організовують огієнківські читання. Крім того, район цікавий тим, що тут облаштувалися, звели великий молитовний дім п'ятидесятники молодого покоління, випускники біблійного коледжу обласного об'єднання ХВС (м.Коростень). За деякими неофіційними даними, ці дві конфесії планують спільно здійснювати соціальні програми реабілітаційного центру, організувати благодійні їдальні, оздоровлювати дітей тощо. В той же час недалекоглядна політика архієпископа УПЦ Віссаріона (це територія його єпархії), його непоступливість істотно знизилася значущість УПЦ в районі.

В своїх намаганнях утвердитися в духовному житті суспільства, отримати матеріальну і моральну підтримку, УПЦ КП постійно звертається до національно зорієнтованих сил українського соціуму. Протилежна за своїми діями УПЦ (пронесення чудотворних ікон російських святих, підтримка проросійської орієнтованої громадської організації „Путь православных”, оголошення офіційної підтримки УПЦ патріархом РПЦ Алексієм) істотно поляризують віруючих.

Немаловажним, а часто вирішальним фактором церковного життя залишається предстоятель церкви в регіоні. Непорозуміння, які часто виникають між ним і кліром (наприклад, настоятель Св. Покровського храму м. Радомишля) призводять до міжконфесійних протистоянь. Як результат, священники на знак протесту заявляють про перехід в церкву іншої юрисдикції. Держава прагне допомогти мирно вирішити конфлікт.

Життєдіяльність римо-католиків була зосереджена на поверненні приміщення облівійськомату. Це майно знаходиться в розпорядженні обласної ради. Неодноразові масові звернення до обласної ради нарешті дали позитивні результати. Були вирішені питання перенесення служб військомату в інші приміщення. РКЦ максимально використала політичну ситуацію в Україні, намагаючись вирішити проблему повернення культового майна. Це був основний дестабілізуючий фактор у релігійному житті області 2005 року, але він розв'язаний. Є проблема щодо керівництва в дієцезії із-за стану здоров'я її єпископа-ординарія РКЦ Яна Пурвінського.

В смт. Довбиш Баранівського району знаходиться центр паллотинів. Їхніми зусиллями збудовано костел у селищі. Парафія є центром культу Фатімської Божої Матері і служить місцем проведення щорічних свят „Марійної пісні”. Очолює парафію громадянин Польщі Станіслав Фіруг. Віддаленість від обласного центру звужує масштаби їхньої діяльності, яка поширюється в основному на місцевих етнічних поляків (Баранівський район свого часу був частиною польського національного (Мархлевського) району).

Авторитетний у польському середовищі області директор Довбиського хлібозаводу Степан Кур'ята є головою громадської організації ім. Івана Павла II – єдиної на всю область. Використовуючи свої виробничі зв'язки і контакти з дипломатичним корпусом Республіки Польща, він помітно впливає на діяльність католицьких парафій Баранівського району.

За сприяння органів виконавчої влади було нейтралізовано назрівання конфлікту між УПЦ і РКЦ в смт Довбиш, де місцевий настоятель громади УПЦ заявив про наміри здійснювати поховання на окремому православному цвинтарі. Конфлікт міг набути регіонального характеру, враховуючи, що смт Довбиш було колись частиною польського національного району та те, що місцева католицька парафія є центром культу Фатімської Божої Матері.

Про єдність польських громадських організацій і РКЦ свідчить підтримка дієцезією РКЦ ідеї впорядкування польського кладовища у Житомирі.

Життя греко-католиків також активізується. Вже протягом багатьох років ведеться будівництво їхнього храму в Житомирі. Богослужіння громади УГКЦ відбувається у кафедральному костьолі Св.Софії. В такий же спосіб вирішують проблему культової споруди і греко-католики Бердичева. Проте заслуговують на увагу особистості настоятелів цих парафій - о. Віталія Сидорука та о. Івана Цихуляка. Високоосвічені, з організаторськими здібностями, вони згуртовують навколо себе в основному вихідців із західних областей України. Але на фоні православно-католицької домінантності діяльність УГКЦ залишається малопомітною і не впливає на міжконфесійну ситуацію в області. В грудні Житомир відвідав з пастирським візитом Предстоятель УГКЦ Любомир Гузар. Інтерв'ю владыки місцевим ЗМІ, бесіди з віруючими свідчать про новий імпульс у розвитку УГКЦ на Житомирщині. Чотири черниці-василіанки вже працюють в області. Все це викликає негативну реакцію з боку віруючих УПЦ. Відтак, можна прогнозувати появу міжконфесійних конфліктів між УПЦ і УГКЦ в регіоні.

Для протестантського середовища характерні намагання утвердити соціальну значущість протестантських церков. В цьому особливо відзначаються церкви харизматичного напрямку. Житомирська громада ХВС „Заповіт Ісуса Христа” провела масштабну благодійну акцію „Молодь за здоровий спосіб

життя”, яка охопила 10 районів. Різко проти неї виступило духовенство УПЦ (МП) Коростенського району. Протестанти шукають нові форми роботи, зокрема зустрічі з студентською молоддю. З цією метою використовується будь-яка нагода.

У харизматичних церквах області з’явилися нові форми євангелізації і пропаганди здорового способу життя – утворення театральних груп, які виступають під час відзначення великих свят у публічних місцях – парках і площах міста.

В житті протестанської громади виникають і певні складнощі. Так, їм приходится переживати і фінансові труднощі, і з’ясовувати відносини із іноземними благодійниками, захищаючи свою честь і достоїнство перед звинуваченнями у привласненні окремими пасторами грошей іноземної місії. Інколи штучно створюється конкуренція між пасторами, що призводить при організації євангелізаційних заходів до міжконфесійних сутичок (сіл Осники, Сліпиці Черняхівського району, с. Левків Житомирського району).

Поява на Житомирщині харизматичних церков „Нове покоління” (сміт Олевськ), „Затвердження істини” (м.Овруч) свідчить про боротьбу авторитетів і амбіцій служителів церков. Досі єдине об’єднання ХВС дробиться на незалежні союзи (мережі) харизматичних церков. Так, одне з них (всеукраїнське об’єднання церков ХВС „Відкрита Біблія” під керівництвом Олександра Дехтяренка) донедавна серйозно розглядало пропозицію увійти до Всеукраїнського харизматичного об’єднання (єпископ О.Гаврилук). До утворення обласного об’єднання підштовхує О.Дехтяренко і переорієнтація норвезького благодійника, голови фонду „Відкрите серце” Халварда Хасселу (головного спонсора церкви „Заповіту Ісуса Христа”) на південні області України. З його слів, він не знаходить у Житомирі порозуміння і підтримки у коридорах влади.

В 2005 році фактично почав діяти ще один п’ятидесятирічний центр в області на чолі з неофіційним єпископом П.М.Новороком з центром у м. Новоград-Волинський, що також ставить під загрозу єдність конфесії. Тенденція до виходу з обласного об’єднання ХВС (Голова Камінський М.М) окремих церков і громад (наприклад, с. Біла Криниця Радомишльського району, церква ХВС м. Бердичева) свідчить про кризу влади в об’єднанні, про кризу фінансових та людських ресурсів. Конфлікт поколінь переживають й інші протестантські напрями. Молодий голова обласного об’єднання церков ЄХБ Кравченко О.Я. уникає будь-яких контактів з іншими конфесіями та відділом. Він відмовляється від пропозицій у спільних євангелізаційних заходах з п’ятидесятниками і харизматами, неохоче спілкується з облдержадміністрацією. Його головним завданням на сьогодні є налагодження функціонування біблійного коледжу „Послух Христу”, що розпочав роботу на базі Коростенської церкви. На відміну від інших протестантів області, об’єднання працює винятково з одновірцями із США.

Залишається проблематичним початок будівництва Залу Царства Свідків Єгови в обласному центрі. Вже протягом 3 років міське управління будівництва та архітектури розглядає прохання Свідків Єгови побудувати в Житомирі своє культове приміщення, що вимушує віруючих вирішувати цю справу в суді. А це може послужити прецедентом, якщо Свідки звернуться до судових органів щодо захисту своїх законних прав.

В іудейському середовищі впливовим залишається хаббадницький напрямок іудаїзму. Громади прогресивного іудаїзму про себе не заявляють і не впливають на міжконфесійну ситуацію. Головним авторитетом серед хаббадницьких рабинів залишається громадянин Ізраїлю Шломо Вільгельм. В роботі з іудейськими релігійними громадами враховується їх висока чутливість до будь-яких проявів реального чи надуманого антисемітизму.

Національно-культурні товариства євреїв є лише у м. Новоград-Волинську, Бердичеві і Коростені. Але їхня діяльність пов’язана з проведенням акцій відпочинку з нагоди історичних подій чи видатних постатей світового єврейства. У Житомирі Товариство єврейської культури значиться формально. Його голова М.Гурвіц, як один із засновників громади прогресивного іудаїзму, перебуває в опозиції до синагоги. Повновладним розпорядником усіх доходів є житомирський рабин Шломо Вільгельм. Без його згоди не відбувається жодне громадське зібрання чи шкільний захід у школі „Ор-Авнер”. Завдяки особистим якостям Шломо Вільгельма, його фанатизму щодо релігії, інтелекту і працездатності, Житомир став центром іудаїзму західного регіону України, куди входять Вінницька, Волинська, Київська, Львівська, Хмельницька і Чернівецька області. Житомирські хаббадники вирізняються винятковою ортодоксальністю, є одним із головних чинників непорозуміння єврейської спільноти на Житомирщині.

Суспільство і держава зацікавлені перш за все в активному соціальному служінні церков. Тут є позитивні приклади такого служіння, яке реалізовувалося за певними напрямками: в сфері охорони здоров’я, літнього оздоровлення, соціального захисту тощо.

Вперше в області за ініціативи облдержадміністрації та за участі вузів області, Інституту філософії НАН України, УАР, конфесій регіону були проведені Дні релігійної свободи. Протягом двох днів учасники заходу мали змогу обмінятися думками щодо державно-церковних відносин, вільно спілкуватися.

Позитивно сприйняли Дні всі протестантські конфесії, натомість з боку УПЦ (МП) публічно прозвучали звинувачення протестантів у прозелітизмі.

Такі красномовні цифри говорять про можливість і реальність співпраці церков і держави в соціальній сфері. В релігійному житті регіону з'явилися нові тенденції, які говорять про позитивні зміни в міжконфесійних і державно-церковних відносинах. Так, релігійні організації солідарно підтримують ідею духовного виховання молодого покоління, що проявилось в участі в спільних конференціях, круглих столах, семінарах. За сприяння облдержадміністрації у Житомирському державному університеті ім. Івана Франка було організовано круглий стіл на тему „100 річчя перекладу Біблії українською мовою та її роль у духовному житті українського народу”. Ця зустріч засвідчила прагнення релігійних організацій брати участь у навчальному процесі в освітніх закладах всіх рівнів.

Президентські 2004 і парламентські 2006 року вибори засвідчили заполітизованість релігійного середовища. І незважаючи на те, що деякі церкви або з власної ініціативи, або з ініціативи політичних сил втягувалися в деякі політичні акції (зокрема, настоятель Св. Ольгинського храму м. Коростеня звернувся до Президента України з проханням захистити міського голову Москаленка В.І. від переслідувань за політичні переконання, а голова обласного осередку „Путь православних” , настоятель парафії с. Зубковичі Олевського району М. Харчук активно співпрацював на парламентських виборах з громадськими організаціями, що симпатизують опозиційним партіям), в цілому церква усвідомила необхідність відокремлення від політичних перепетій, зосередженості на власне релігійній діяльності і церковних справах. Вибори стали певним уроком, перевіркою для церков на здатність бути сакральною, а не тільки земною установою.

Поступово місцеві церкви, не відмовляючись від закордонної допомоги, прагнуть ставати незалежними не тільки в політичній, а й в фінансовій сфері, в сфері керівництва громадами, місіями, навчальними закладами. Не будучи в змозі взагалі відмовитися від допомоги із-за кордону, церкви зменшують кількість запрошень для іноземних місіонерів (у 2005 році було надано погодження на перебування в області 271 іноземним місіонерам, серед яких найбільша кількість іноземців прибула в область на запрошення церков ЄХБ (274), ХВЄ (158), РКЦ (43) та іудейських громад (171). Іудейські громади, незважаючи на малочисельність, запрошують у процентному відношенні найбільшу кількість іноземців. Їхня діяльність обмежується наданням допомоги Житомирським і Бердичівським громадам. Переважна більшість благодійників знаходиться в США, Ізраїлі та Франції. В області нараховується 42 іноземних священиків римо-католицької церкви. Понад 30% - це поляки, які складають більшість черниць і майже всіх ксьондзів, які також є членами черничих орденів (палотини, францисканці, кармеліти босі), що свідчить про намагання утвердитись чернечим громадам в Україні. Найбільш масштабна діяльність іноземців проявляється у церкві „Різдва” ЄХБ. За сприяння голландських баптистів при церкві функціонує приватна загальноосвітня школа. На базі цієї церкви відбулася конференція студентів педагогів на тему „Педагог-християнин 2005”, організована громадською організацією „Культурно-просвітницький центр сприяння розвитку християнської культури та освіти” за сприяння місії релігійної місії з Нідерландів. Давні стосунки з християнською академією з м. Гауда (Нідерланди) вже зробили традиційними поїздки студентів цього навчального закладу в Чорнобильську зону.

Зарубіжні благодійники наполягають на створенні підприємницьких структур для фінансового забезпечення діяльності релігійних громад. Разом з матеріальною підтримкою, іноземні місіонери привносять в життя релігійних громад чужий менталітет. Комерціалізація діяльності релігійних громад (особливо це стосується харизматів), за твердженням пасторів старшого покоління „руйнує християнську духовність”. Серед зарубіжних благодійників переважають такі країни: Німеччина, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Австрія, Франція. Церква „Різдва” ЄХБ отримує щорічно близько 60 т. гуманітарної допомоги. Найбільші центри - отримувачі гуманітарної допомоги: церква ХВЄ „Заповіт Ісуса Христа” (м. Житомир), обласна місія ХВЄ „Світанок”, обласне об'єднання церков ХВЄ (м. Коростень), Житомирська іудейська громада (м. Житомир), центр „Вефіль” (м. Новоград-Волинський), церква ЄХБ (с. В'язовець, Червоноармійського району). Привертає увагу збільшення частки у гуманітарних вантажах медичних меблів та обладнання. Численні випадки свідчать, що ввезення гуманітарної допомоги в Україну дискредитує діяльність протестантських церков, викликає звинувачення із сторони православних конфесій. Тому доцільніше надавати гуманітарну допомогу у формі створення нових робочих місць, організації різноманітних курсів по перекваліфікації чи підготовці спеціалістів тощо.

Викликає певну тривогу стан дотримання чинного законодавства щодо релігії та церкви. Протягом 2005 року в області не було зафіксовано порушень законодавства в релігійній сфері, які б тягнули за собою кримінальну чи адміністративну відповідальність. Але варті уваги окремі випадки, які б могли призвести до таких порушень. Останнім часом було прийнято 3 розпорядження голови ОДА про реєстрацію статутів новоутворених громад і внесення змін у статuti діючих релігійних громад. Кожне рішення про реєстрацію

узгоджувалось з районними адміністраціями чи міськвиконкомом. Жодне з них не оскаржувалось. Протягом цього періоду до облдержадміністрації подали заяви про реєстрацію статутів релігійні громади Російської Істинно-православної церкви (села Малі Кошарища, Кмитів Коростишівського району, м. Житомир). Поява цієї православної конфесії, до якої негативно ставляться УПЦ, УПЦ-КП, УАПЦ, стане причиною посилення напруженості у православному середовищі області – мається на увазі претензії на православні храми, що ще не передані віруючим, вже сьогодні настоятелі цих громад заявляють про непримиренні позиції щодо діяльності УПЦ. Апеляційним судом Житомирської області відмінено розпорядження голови ОДА про внесення змін до статуту Малинської Св. Покровської парафії УПЦ у зв'язку з її переходом під юрисдикцію РПЦ. Проте дане рішення оскаржене у Верховному Суді України. Напередодні Пасхи загострився конфлікт між громадами УПЦ і УПЦ-КП у с. Паволоч Попільнянського району. Втручанням відділу та правоохоронних органів його вдалося ліквідувати і святкування пройшло спокійно. На даний час обласний апеляційний суд почав розгляд справи про праволодіння приміщенням церкви у селі.

Державна політика у сфері релігійно-духовного життя на Житомирщині здійснюється на основі законодавства України в цій сфері та врахування міжнародних вимог і стандартів. На виконання Указу Президента України від 21.03.02 №279 „Про невідкладні заходи щодо остаточного подолання негативних наслідків тоталітарної політики колишнього Союзу РСР стосовно релігії і релігійних організацій” облдержадміністрацією повернуто каплицю РКЦ у с. Хажин Бердичівського району. Всебічно опрацьовано механізм повернення католикам приміщення обльвівськомату, що знайшло відображення у рішенні сесії обласної ради. По інших об'єктах знайдено порозуміння з релігійними організаціями про перспективу вирішення проблем. Актуальним для релігійних громад є питання землеволодіння. В м. Коростені тривалий час обласне об'єднання ХВС добивалося права власності на земельну ділянку, яку воно придбало у 2001 році. Спір між міськвиконкомом і обласним об'єднанням завершився на користь об'єднання. Депутат міської ради, єпископ фактично не існуючого об'єднання ХВС „Відкрита Біблія” намагається отримати безкоштовно значну земельну ділянку у м. Коростені, аргументуючи це потребою розбудови і функціонування реабілітаційного центру постраждалих від наркоманії. Католики смт Миропіль Романівського району звернулися до обласного архіву з проханням надати довідку про дореволюційне землеволодіння парафії з метою добиватися у органів влади права безкоштовної оренди значної земельної ділянки; парафія Св. Вацлава РКЦ м. Житомира вже вкотре порушила питання перед облдержадміністрацією про спірну з підприємцем земельну ділянку. Значно ускладнює механізм передачі колишніх культових будівель, плутанина у оформленні документів на право власності на культову споруду, визначення її власника, як це трапилося з каплицею РКЦ у с. Хажин Бердичівського району.

Діяльність харизматичних церков області викликає негативну реакцію як православних, так і заангажованих державних службовців, пересічних громадян. До управління звернулася мешканка Херсона з проханням вплинути на діяльність харизматичної церкви „Перемога” м. Коростеня. Громадянка звинувачує релігійну громаду у втягуванні її доньки у діяльність цієї громади. Характерно, що пастор громади ухиляється від зустрічі з ним. Зазнавши певного тиску з боку керівництва гірничо-збагачувального комбінату, селищний голова смт Іршанськ Вол.-Волинського району не надав можливості проводити євангелізаційну діяльність в селищі церкви „Перемога”.

Проблемою для релігійних громад стала *охорона культового майна*. Про зникнення цінних ікон неодноразово повідомляли православні громади смт Чуднова, Житомира і Бердичева. Особливо прикро за єдину в Житомирі старообрядницьку церкву (відомо, що старообрядницькі ікони особливо цінуються у любителів старовини), яка звернулася за допомогою до облдержадміністрації – посприяти у становленні сигналізації у приміщенні храму. Для малочисельної громади старообрядців оплачувати охоронні послуги є непосильним тягарем. Старообрядці Бердичева змушені приносити ікони з власних домівок на кожне служіння.

Облдержадміністрацією зніційовано зустрічі керівників області з керівниками конфесій, а також зустрічі з духовенством окремих конфесій (УПЦ, УПЦ КП, РКЦ та протестантських церков). Результатами цих зустрічей стало вирішення окремих питань, які порушувалися керівниками церков. Вивчено стан релігійної ситуації та міжконфесійних відносин у Брусилівському, Андрушівському, Коростишівському, Черняхівському та Бердичівському районах. Утворено обласну Раду релігійних організацій при облдержадміністрації. У тісній співпраці релігійних громад і державних органів влади вдалося нейтралізувати конфлікти у м. Малин та с. Паволоч Попільнянського району. Результатом стало переведення їх у площину цивілізованого (судового) розгляду. Формується атмосфера партнерських відносин, що сприятиме толерантизації міжконфесійних та державно-церковних відносин в області.